

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Nc/4/2020
Identifikačné číslo spisu:	1117227427
Dátum vydania rozhodnutia:	22.10.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Mária Trubanová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:1117227427.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U. L., bývajúceho v W., zastúpeného Advokátskou kanceláriou RELEVANS s.r.o., so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 8A, IČO: 47 232 471, proti žalovanému P. P., bývajúcemu v W., o zaplatenie 200.000 Eur s prísl., vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8C/51/2017, o návrhu žalovaného na vylúčenie sudcov Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4NcC/3/2020, takto

rozhodol:

Sudca Krajského súdu v Bratislave JUDr. Boris Tóth n i e j e v y l ú č e n ý z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na tomto súde pod sp. zn. 4NcC/3/2020.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8C/51/2017 žalovaný podaním z 29. januára 2020 uplatnil námietku zaujatosti voči vec prejednávanej zákonnej sudkyňi Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“), celému okresnému súde, ako aj Krajskému súde v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“). Žalovaný žiadal o vylúčenie z rozhodovania v tomto konaní zákonného sudcu, všetkých sudcov okresného súdu a všetkých sudcov krajského súdu a prikázanie tohto sporu inému okresnému súde mimo obvodu krajského súdu. Vo vzťahu k sudcom krajského súdu v podstatnom namietal skorumpovanosť niektorých z nich vyplývajúcu z už všeobecne známej a orgánmi činnými v trestnom konaní zaistenej komunikácie P. O. prostredníctvom Threemy, ako aj viaceré rozhodnutia krajského súdu, ktoré vyzneli v jeho neprospech. V tejto súvislosti označil senáty krajského súdu 1Cob, 3Cob a 4Cob, konkrétne JUDr. Andreu Haitovú, Mgr. Štefana Zelenáka, JUDr. Máriu Ondrišovú a JUDr. Tatianu Pastierikovú.

2. O tom, či je z prejednávania a rozhodovania sporu vylúčená JUDr. Silvia Rovňánková, sudkyňa okresného súdu, ktorej bol spor pridelený na prejednanie v zmysle rozvrhu práce tohto súdu, má podľa § 54 ods. 2 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „CSP“) rozhodnúť nadriadený krajský súd v konaní vedenom pod sp. zn. 4NcC/3/2020. Žalovaný vzniesol námietku zaujatosti aj voči sudcom krajského súdu.

3. V spise (na č. l. 203) sa nachádza žiadosť JUDr. Anny Kašajovej, sudkyne krajského súdu, zo dňa

19. februára 2020 o vylúčenie člena senátu z prejednávania veci sp. zn. 4NcC/3/2020 adresovanú v zmysle § 50 ods. 1 CSP JUDr. Borisovi Tóthovi, podpredsedovi Krajského súdu v Bratislave poverenému plnením úloh predsedu súdu pre pomer sudcu k veci z dôvodov uvedených v žiadosti.

4. Z uvedeného je tak zrejmé, že zo súdneho spisu vyplýva nielen uplatnenie námietky zaujatosti stranou (žalovaným) voči sudcom krajského súdu, ale aj námietka zaujatosti oznámená sudkyňou (JUDr. Annou Kašajovou) krajského súdu.

5. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. z 1. septembra 1992 v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ústava“) štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

6. Podľa § 50 ods. 1 a 2 CSP ak sudca, ktorý má spor prejednať a rozhodnúť, zistí skutočnosť, pre ktoré je vylúčený, bezodkladne ich oznámi predsedovi súdu. V konaní môže zatiaľ urobiť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad. Predseda súdu oznamuje svoje vylúčenie podpredsedovi súdu. O vylúčení sudcu rozhoduje bezodkladne predseda súdu. O vylúčení predsedu súdu bezodkladne rozhoduje podpredseda súdu.

7. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že skutočnosť, ktoré zakladajú vylúčenie sudcu, oznamuje sudca predsedovi súdu. Predseda súdu oznamuje svoje vylúčenie podpredsedovi súdu. O vylúčení sudcu rozhoduje predseda súdu a o vylúčení predsedu súdu podpredseda súdu bezodkladne uznesením, proti ktorému nie je odvolanie prípustné, a ktoré sa doručuje stranám sporu. V tomto smere je právna úprava podľa CSP podstatne prepracovaná oproti právnej úprave podľa Občianskeho súdneho poriadku a novoupravené je rozhodovanie o vylúčení sudcu na základe jeho oznámenia (§ 50 ods. 1 CSP) predsedom súdu (o vylúčení sudcu/sudcov ktorého ide). Rozhodnutie predsedu súdu (alebo podpredsedu súdu) môže byť kladné aj záporné, zároveň je však rozhodnutím konečným. Predseda súdu sa so skutočnosťami uvádzanými sudcom oboznámi a ak dospeje k záveru, že je sudca vylúčený, prideli spor inému sudcovi. Ak je vylúčený celý senát, prideli spor inému senátu. Platí zásada, že veci určené podľa predmetu konania sa v súlade s rozvrhom práce prideliujú jednotlivým senátom alebo sudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí. Výnimky môže ustanoviť len zákon; pozri § 51 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch. Je potrebné zdôrazniť, že podmienka náhodného výberu je splnená len vtedy, ak sa má vec prideliť jednému z aspoň dvoch senátov, resp. sudcov. Inak povedané, ak by napríklad na prvoinštančnom súde ostal len jediný sudca, ktorý nebol vylúčený, nie je možné zabezpečiť pridelenie podľa osobitného predpisu. Ak nie je možné zabezpečiť pridelenie podľa osobitného predpisu, predseda súdu postupuje podľa § 39 ods. 1 a 3 CSP (príkázanie sporu inému súdu).

8. Vzhľadom na vyššie uvedené a skutočnosť, že žalovaný vzniesol námietku zaujatosti aj voči všetkým sudcom krajského súdu vrátane predsedu súdu (sudca krajského súdu), ktorý ex lege rozhoduje o vylúčení sudcu - sudkyne (JUDr. Anny Kašajovej), ktorá oznámila svoju zaujatosť, bolo potrebné, aby najskôr Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd, ktorý je nadriadený krajskému súdu, posúdil, či je vylúčený sudca krajského súdu (JUDr. Boris Tóth, predseda krajského súdu).

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako nadriadený súd Krajskému súdu v Bratislave (§ 54 ods. 2 CSP) posudzoval opodstatnenosť žalovaným vznesenej námietky z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

10. V zmysle § 49 ods. 1 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

11. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu

k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktoré sú z hľadiska vylúčenia sudcu považované za právne relevantné. Je nimi existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

12. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávacom spore alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej mozgnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

13. Podľa čl. 48 ods. 1 veta prvá ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

14. Súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uverejneného v prílohe oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 a nasl. ústavy) potom zaručuje aj právo na to, aby spor nebol odňatý zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy), teda sudcovi súdu určenému podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov. V zásade teda platí, že o určitom spore by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý pripúšťa, aby v prípade existencie zákonom predpokladaných dôvodov bol postupom taktiež ustanoveným priamo v zákone zákonný sudca vylúčený z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu. Cieľom, ktorý tu odôvodňuje prelomenie ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu, je zabránenie hroziacemu riziku, že by vo veci mohol rozhodnúť zaujatý (nie nestranný) sudca. Nestrannosť sa pritom spravidla chápe ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadržania určitej strane sporu).

15. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu buď na návrh strany sporu (§ 52 CSP) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 50 CSP).

16. Obsahom práva na prerokovanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť; ale len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky v jeho veciach sp. zn. I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98 a II. ÚS 121/03).

17. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (tu pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce však nie je (subjektívne) stanovisko sudcu, či presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale iba existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych,

organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť a rozhodujúcim prvkom pri posudzovaní zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je tak to, či obava z vychýlenia nestrannosti je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach a objektívnu nestrannosť samozrejme nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť i len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

18. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhládnuv od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

19. Zo spomínanej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitý (nie nezaujatý) vzťah k veci má. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, k stranám sporu alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

20. V danom prípade JUDr. Boris Tóth, sudca krajského súdu a zároveň jeho predseda vo vyjadrení k námietke zaujatosti uviedol: „strany sporu, ani ich zástupcov nepoznám, nie som zaujatý“ (č. l. 246 spisu).

21. Z obsahu vznesenej námietky zaujatosti žalovaným (č. l. 158 - 163 spisu) týkajúcej sa korupčného správania sa niektorých sudcov alebo označenej rozhodovacej činnosti krajského súdu (pozri bod 1. in fine tohto rozhodnutia) nevyplývajú žiadne konkrétne skutočnosti odôvodňujúce pochybnosti o nestrannosti a nezaujatosti sudcu krajského súdu a zároveň jeho predsedu JUDr. Borisa Tótha, ktorý bude rozhodovať o oznámenej námietke zaujatosti sudkyne JUDr. Anny Kašajovej ako členky zákonného senátu krajského súdu 4NcC. Navyše dôvodom na vylúčenie sudcu nemôžu byť ani okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (§ 49 ods. 3 CSP). Najvyšší súd dospel k záveru, že nemožno prisvedčiť dôvodom námietky zaujatosti uplatnenej žalovaným. Samotný subjektívny názor žalovaného spojený s podstatou námietky o skorumpovanosti niektorých sudcov krajského súdu, resp. označenej rozhodovacej činnosti krajského súdu, ktoré vyzneli v jeho neprospech, nemôže bez ďalšieho zakladať dôvod pre legitímne obavy z nestranného a nezaujatého rozhodovania sudcu. Obava (pocit) z nestrannosti nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci nezávisle a nestranne.

22. Z týchto dôvodov najvyšší súd ako nadriadený súd krajskému súdu rozhodol o nevylúčení sudcu krajského súdu JUDr. Borisa Tótha, ktorý je zároveň predsedom tohto súdu a bude rozhodovať o oznámenej zaujatosti sudkyňou JUDr. Annou Kašajovou, zákonnou sudkyňou vo veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 4NcC/3/2020.

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.